

De Drie Hoven / Jatopa

*...Special: Herinneringen aan de oorlog van:
mevr. Jacobs, dhr. Mekkelholt,
mevr. Van der Meulen – Theeboom,
mevr. Miedema, mevr. Schoemaker – Brouwer,
dhr. Schoemaker, dhr. Venneman,
mevr. De Wal, mevr. Van der Woude*

**SPECIALE UITGAVE
4 MEI HERDENKING
5 MEI BEVRIJDING**

Schoonmaak in het verpleeghuis

De schouders eronder! Dat was het motto voor de grote schoonmaak in het verpleeghuis. Enkele weken achter elkaar ging op de dinsdag een grote groep medewerkers aan het werk om het verpleeghuis weer fris en schoon te maken, ondersteund door professionele schoonmakers, want ook van hen is dankbaar gebruik gemaakt.

Inhoudsopgave

Fotoreportage - Schoonmaak in het verpleeghuis	2
Van de redactie/ colofon	3
Ans Floris - Van de locatiemanager	4
Uit de cliëntenraad - De proeverij	5
Henk van Bakel - Vrijwilligers zijn onmisbaar	6
Team fysiotherapie - Gezond leven: de gymgroep	8
Team Maatschappelijk werk - 4 mei, dodenherdenking	9
Geestelijk raadswerk - Op zoek naar stilte en privacy	10
Special: Herinneringen aan de oorlog	11
• Mevrouw Jacobs: De hele Spaarndammerbuurt had een hekel aan de bezetter	12
• Mevrouw Van der Woude: Na de oorlog smaakte het wittebrood heerlijk	13
• Mevrouw Van der Meulen - Theeboom: De grote zondagrazzia	15
• Mevrouw Miedema: Koerierster in oorlogstijd	16
• Mevrouw De Wal: Toen kwamen de Japanners	18
• Meneer Veenman: We wisten niet wat oorlog was	19
• Mevrouw Schoemaker - Brouwer: We haalden aardappelen bij de boeren	21
• Meneer Schoemaker: Opeens vielen de bommen	23
• Meneer Mekkelholt: 7 mei 1945	24
Column Geestelijk raadswerk - Vrijheid spreek je af	26
Creatief platform!	27
Ik geef de pen door aan... Henny Hogerheijde-Roos	29
Activiteitenprogramma mei, juni, juli	30
Fotoreportage - Grootse proeverij	31
Fotoreportage - Beauty verwendag	32

Colofon

Samenstelling:

Eric de Rooij

Aan dit nummer werkten mee:

Annemieke Aangeenbrug	Ronny Boogaart
Monique Duffels	Annelies den Dulk
Eric de Rooij	Ans Floris
Ton Hagendoorn	Meneer H.J. Mekkelholt
Henny Hogerheijde-Roos	Mevrouw P.J. Jacobs
Eduard Hoogeland	Maaïke van den Nieuwendijk
Dennis Kruijt	Mevrouw G. Kuijt
Mevrouw C.H. Miedema	Mevr. S. van der Meulen - Theeboom
Ria van Neerbos	Maaïke van den Nieuwendijk
Jo Peeters	Marianne Reiners
Doetie de Roest	Meneer en mevr. Schoemaker
René Scholte (Mokums)	Yvonne Scholtz
Nel Sijssling	Nanette van Steensel
Meneer J.B. Veenman	Mevrouw E. de Wal
Christa Wijler	Mevrouw M.J. van der Woude

Lettertuint is een uitgave van Amstelring, locatie De Drie Hoven
Adres: Louis Bouwmeesterstraat 377
1065 NS Amsterdam

Uitgave: mei 2013, nr. 17, jrg. 5

Oplage: 650

Druk en opmaak: Aranea Grafimedia Zaandam

Van de Redactie

Voor u ligt een wel heel bijzondere aflevering van de *Lettertuint*. Vorig jaar zomer ontstond het idee om ter gelegenheid van 4 mei 2013 met een speciaal nummer te komen, een *Lettertuint* met uw herinneringen aan de oorlogsjaren. In de afgelopen maanden hebben we enkele bewoners van het verzorgingshuis

en verpleeghuis geïnterviewd, een enkel interview was al eerder afgenomen. Medebewoners vertellen hoe zij de tijd tussen 1940 en 1945 hebben ervaren, de tijd dat zij nog jong waren. Het zijn schokkende herinneringen, soms pijnlijk en verdrietig, soms gloort er hoop aan het einde van het verhaal. Een enkeling kon in die jaren zoveel mogelijk het oude, vertrouwde leven vasthouden, een ander dook onder, of kwam in verzet. Maar iedereen was getuige, getuige van een moeilijke, donkere tijd. In totaal zijn negen persoonlijke verhalen opgetekend. Het zijn belangrijke verhalen die door u al meer dan een halve eeuw meegedragen worden. Fijn dat u ze hier in de *Lettertuint* wilde vertellen. Dank voor het vertrouwen. Ik hoop dat deze verhalen hun weg gaan vinden naar medebewoners, naar medewerkers, vrijwilligers en familie – om vooral niet te vergeten wat er is gebeurd.

Deze *Lettertuint* is om een tweede reden bijzonder, dat is een meer particuliere reden. In april 2009 stond ik samen met een groep enthousiaste collega's aan de wieg van het allereerste nummer van de *Lettertuint*. In de afgelopen jaren is het blad uitgegroeid tot het echte huisblad van De Drie Hoven en van Jatopa. Een prestatie waar ik erg trots op ben. Helaas moet ik na dit nummer stoppen met de eindredactie. Mijn uren geestelijke verzorging verhuizen van de Drie Hoven naar de Groenelaan, een zorglocatie in het hart van Amstelveen. Na zes jaar de Drie Hoven en vier jaar *Lettertuint* neem ik dus afscheid. Veel mensen hebben in deze jaren een bijdrage geleverd, te veel om iedereen persoonlijk te bedanken, maar weet dat ieders bijdrage bijzonder werd gewaardeerd! Wel wil ik de (oud-)redactieleden danken voor hun inzet: Yvonne Scholtz, Sandra Booden – van Dijk, Marja Draaijer (Jatopa), Loek Lelarge, Marrie Kolman en Toiny de Wildt. Zonder jullie bijdrage was er nooit een *Lettertuint* verschenen. Ik heb er vertrouwen in dat het verhaal van de *Lettertuint* wordt voortgezet.

Alle goeds!
Eric de Rooij

Wilt u zelf een stukje schrijven voor de *Lettertuint*, maar weet u niet precies hoe te beginnen? Vraag één van onze redactieleden om u op weg te helpen. We zien uit naar alle kopij!

Foto op het omslag: Fotogalerij van geïnterviewde bewoners

Van de locatiemanager

Wat is het nog lang koud gebleven! De winter leek er niet mee te willen stoppen. Iedereen snakt denk ik naar uitbundige geel bloeiende bloemen en zelf naar echt verfrissende regen. De seizoenen maken het juist zo fijn om hier te leven vind ik altijd. Elke start van een nieuw seizoen markeert een overgang naar een volgende fase en vooral bij de aanvang van de lente ontstaat elke keer weer een gevoel van een nieuw en fris begin.

Onlangs hebben we een onderzoek afgesloten naar de beleving van de maaltijden in De Drie Hoven. Zodra de resultaten binnen zijn zullen we met de cliëntenraad een plan maken ter verbetering. Op de afdelingen zal er in de huiskamer en achterban gesprekken ook aandacht voor zijn zodat u betrokken bent en ook mee kan denken. Binnen De Drie Hoven zullen we alles doen wat we kunnen om dit een plek te laten blijven waar u zich prettig voelt. Buiten De Drie Hoven verandert er al zoveel en gaan de veranderingen ook steeds sneller. Zaken die voor altijd goed geregeld leken te zijn, staan nu erg onder druk. Mensen met een indicatie 1 en 2 mogen al niet meer worden opgenomen in het verzorgingshuis en die trend gaat volgend jaar verder. Zo zullen er steeds ziekere mensen worden opgenomen en ieder ander zal de zorg thuis moeten gaan organiseren. Ook de financiering verandert en er wordt scherper

gekeken waar het geld beland. Dat is natuurlijk volkomen terecht, we geven hier ten slotte gemeenschapsgeld uit, maar het heeft ook onverwachte consequenties. Zo is bijvoorbeeld maatschappelijk werk in het verzorgingshuis niet opgenomen in het pakket. Wij regelden dat lang door onderling schuiven met gelden, dat kan dus niet meer. Daarmee voelen cliënten zich wel in de kou staan en moeten we zoeken naar andere oplossingen tegen betaling. Wat dat betreft wordt het er niet warmer op in Nederland maar kunnen we niet anders dan samen de veranderingen een plek geven.

Binnenkort zal Eric de Rooij weggaan uit De Drie Hoven naar de Groenelaan, een andere Amstelringlocatie. Eric is behalve een zeer gewaardeerde geestelijk verzorger in huis, ook de drijvende kracht achter de *Lettertuint!* Hij heeft 4,5 jaar met hart en ziel aan dit blad gewerkt en er steeds voor gezorgd dat u er veel leesplezier aan beleefde. Ik wil hem daar heel erg voor bedanken. We zullen hem zeker gaan missen. Ik laat u nog weten op welke manier we afscheid van hem zullen nemen.

Tot ziens in DDH.

Ans Floris
Locatiemanager De Drie Hoven en Jatopa

Uit de cliëntenraad

De proeverij

Zoals u allen waarschijnlijk wel zult weten, wordt er binnen De Drie Hoven niet meer zelf gekookt. De maaltijden worden betrokken vanuit de productiekeuken van St. Jacob. Daar worden de maaltijden voor alle verpleeg- en verzorgingshuizen van de Osira Amstelring (voor)bereid. Maar binnenkort komt een einde aan deze situatie: de productiekeuken van St. Jacob gaat sluiten. Dit betekent dat Osira Amstelring op zoek is naar een nieuwe leverancier van maaltijden. Omdat Osira Amstelring veel waarde hecht aan een smakelijke warme maaltijd voor haar cliënten, gaat ze zorgvuldig te werk bij het selecteren van de juiste leverancier, die haar dagelijks een 1600 maaltijden zal gaan leveren. Om zorgvuldigheid in het selectieproces te garanderen, is dit traject in een aantal stappen opgedeeld. Voor de aanbesteding van de warme maaltijd geldt het verzwaard advies van de Centrale Cliëntenraad. De CCR is bij alle stappen nauw betrokken.

Aanbesteding en selectie

Allereerst het traject van aanbesteding. Dit is het moment waarop leveranciers hun belangstelling konden tonen en zich inschrijven. Daarna volgde een nadere kennismaking met de bedrijven die zich ingeschreven hadden. Aanvankelijk waren dit er zeven, toen zich een bedrijf alsnog terugtrok bleven er zes over.

Vervolgens zijn deze zes bedrijven uitgenodigd om zichzelf, hun werkwijze en producten te presenteren. Afhankelijk van de indruk die de zes bedrijven bij hun presentaties maakten zijn er drie geselecteerd.

Vervolgens zijn deze drie bedrijven door de selectiecommissie bezocht voor een bedrijfsbezoek. Ze maakten bij het bezoek een goede indruk, waardoor ze door konden stromen naar het volgende onderdeel van selectie: de beoordeling van hun producten door de doelgroep, door middel van een proeverij. De geselecteerde bedrijven kregen de opdracht om 15 vooraf vastgestelde maaltijdcomponenten aan te leveren, die door vertegenwoordigers vanuit de doelgroep tijdens 'de proeverij' geproefd en beoordeeld zouden worden.

Proeven!

Aan dit onderdeel 'de proeverij' is vanuit De Drie Hoven deelgenomen door bewoners van het verzorgingshuis en/of vertegenwoordigers vanuit de cliëntenraad. Te weten mevrouw J. Peeters, mevrouw S. Ibo, mevrouw M. Hesseling, mevrouw M. Reiners, en ondergetekende. Zij hebben telkens van ieder gerecht, drie varianten geproefd, ieder bedrijf maakt immers zijn eigen variant en deze drie varianten werden vervolgens apart beoordeeld op geur, smaak, kleur, gaarheid, consistentie. In drie uur tijd hebben de deelnemers telkens drie varianten kippensoep, champignonsoep, spinazie, bloemkool, sperziebonen, lekkerbekje, sukadelapje, ketjap kip, kipfilet, kip masala, aardappelpuree, aardappelen, hutspot, bami en macaroni geproefd en beoordeeld. Het beoordelen ging middels een beoordelingsformulier, waarop voor ieder gerecht op vijf onderdelen een cijfer gegeven moest worden.

Na afloop van de proeverij zijn de beoordelingsformulieren ingenomen. Aan de hand van de uitkomsten zullen er uit de drie deelnemende bedrijven twee worden geselecteerd. Deze twee bedrijven zullen straks op twee locaties elk een maand proef gaan draaien. De Drie Hoven heeft zich aangeboden om mee te doen aan de proef. Dit betekent, dat u als bewoner van De Drie Hoven straks de maaltijden van de twee overgebleven leveranciers mag

proeven en beoordelen.

Bij deze wens ik u al vast, voor nu en straks, smakelijk eten.

Christa Wijler,

Voorzitter cliëntenraad De Drie Hoven

Vrijwilligers zijn onmisbaar

Mijn naam is Henk van Bakel. Sinds medio september ben ik coördinator vrijwilligerswerk in De Drie Hoven en Jatopa. Vanaf de jaren zeventig werk ik in de gezondheidszorg. Na als medewerker op een behandelafdeling van een psychiatrisch ziekenhuis en als cultureel werker in een revalidatiekliniek gewerkt te hebben, heb ik in 1991 de stap naar de ouderenzorg gezet. In de ouderenzorg was en is de organisatie van het vrijwilligerswerk de spil van mijn werkzaamheden.

Osira Amstelring zet zich in voor haar cliënten. Dit betekent goede zorg leveren en het leven van cliënten prettiger en aangenamer maken. Vrijwilligers zijn hierbij onmisbaar. Bij De Drie Hoven en Jatopa zijn ruim 110 vrijwilligers actief. Vrijwilligers die een bewoners bezoeken, een kopje koffie met hem/haar drinken en in gesprek gaan. Of vrijwilligers die bewoners begeleiden bij de vele centrale activiteiten die in De Drie Hoven en Jatopa worden georganiseerd. Denkt u hierbij aan het koersbal, de uitstapjes, of de

vele muziekactiviteiten. Vrijwilligers genieten van het vrijwilligerswerk dat zij doen. “Een blij gezicht te zien, doet je toch goed”, is een vaak genoemd antwoord op de vraag waarom zij juist voor ouderen kiezen.

Er zijn verschillende groepen vrijwilligers in De Drie Hoven en Jatopa te onderscheiden. Vrijwilligers die zich heel sterk verbonden voelen met de locatie waar zij werkzaam zijn en daardoor al (heel) vele jaren actief zijn. Of jonge mensen die bewust de ouderenzorg

kiezen. Bijvoorbeeld studenten die via een stage kennismaken met het vrijwilligerswerk of jonge mensen die graag in contact willen komen met ouderen omdat zij zelf geen grootouders hebben. Ook zijn vrijwilligers bij ons actief die om uiteenlopende in Nederland een nieuw leven proberen op te bouwen. Allemaal vrijwilligers die graag voor u van betekenis willen zijn.

De Drie Hoven en Jatopa koesteren haar vrijwilligers. Dit komt ondermeer tot uiting in de goede begeleiding die vrijwilligers, op de afdelingen, krijgen. Daarnaast wordt de mogelijkheid aan de vrijwilligers geboden om de kennis te vergroten door themabijeenkomsten bij te wonen. In de laatste week van het jaar ontvangen de vrijwilligers een prachtig eindejaarscadeau in de vorm van een kerstpakket en worden zij op de dag van de verzorging ook zeker niet vergeten. Maar natuurlijk ontvangt de vrijwilliger van u als bewoner vooral de onbetaalbare waardering.

Misschien denkt u na het lezen van dit stukje “Ik vind het ook wel fijn als ik wekelijks bezoek krijg van een vrijwilliger, om samen een kopje koffie te drinken en een fijn gesprek te voeren of om samen even naar buiten te

gaan om een boodschapje te doen”. Als dit zo is kunt u dit laten weten aan één van de medewerkers van de zorg. Deze medewerker zal zorgen dat uw verzoek bij mij terecht komt. Ik zal vervolgens op zoek gaan naar een vrijwilliger om zodoende mede waar te maken waar ik deze bijdrage mee begon namelijk: Osira Amstelring zet zich in voor haar cliënten.

Dit betekent goede zorg leveren en het leven van cliënten prettiger en aangenamer maken.

Vrijwilligers zijn hierbij onmisbaar.

Henk van Bakel
Coördinator vrijwilligerswerk
De Drie Hoven en Jatopa

Column van uw fysiotherapeuten

Gezond leven: de gymgroep

Hallo weer allemaal!

We krijgen leuke en goede reacties van jullie, de lezers, dank jullie wel!
We waarderen dat. Blijf zo doorgaan!

Bij de gymgroep

Vorige keer schreven we over gezond leven. De overheid stelt een norm van 30 minuten bewegen per dag. Wij willen natuurlijk daarbij helpen en hiervoor hebben we een unieke gymgroep in De Drie Hoven. Elke maandagmiddag om 14.00 uur komen we samen voor fitness in de fysiotherapie gym op de 3^e verdieping van het verpleeghuis. Dit is met bewoners en mensen van buiten af. Dit wordt niet vergoed door de verzekering of Osira Amstelring. De mensen die komen betalen er zelf € 17,50,- per maand voor en ze vinden dat zeker de moeite waard! Deze groep is voor mensen die hun kracht en conditie willen verbeteren, voor mensen die enthousiast zijn om te bewegen en dat uit te breiden, om beter en sterker te worden. Er is wel een fysiotherapeut aanwezig om waar nodig te helpen. Als deze groep verder groeit, beginnen we een tweede groep!

Op dit moment komen er tussen de 8 en 12 mensen elke week en het is gezellig en opbouwend. Het doel is om lichamelijk

uitdagend en gezellig bezig te zijn en dus ook op die manier gezond te blijven of zelfs gezonder te worden. We hebben wat mensen gevraagd om hun reactie, dan horen jullie het van de mensen zelf.

Enthousiaste reacties

Rie zegt dat het lekker is. Ze gaat er graag naar toe en ze is blij als het weer maandag is! Ab haalt aan dat het lekker en interessant is, allemaal verschillende apparaten en veel variatie. Leuk. Goede therapeut. Ab komt om fit te blijven, en het helpt zeker. Sommige mensen die nu komen zijn er al een tijdje, Ab komt al zo'n zeven jaar! Maar anderen komen twee jaar, drie maanden en iemand komt pas één maand. Het wisselt dus. Verdere reacties zijn: "Mijn dochter heeft me gestuurd." "Ik doe het om mijn lichaam op peil te houden." "Ik wil fit blijven," zegt iemand anders. "Ik ook," roepen er nog twee. "Het is een uitgebreide gym" vindt iemand, "We doen oefeningen op de grond [*dit is zonder apparaten*] en oefeningen met apparaten." "Maar vooral is het gezellig," zeggen er drie in koor. En onze in-huis dichter zegt lyrisch: "Koffie en thee, daar eindigen we mee!" Deze mensen komen om verschillende redenen; sommigen hebben een CVA gehad, anderen hebben gewrichtsslijtage of lopen moeilijker of hebben ademproblemen.

Kom langs!

Mocht u ook geïnteresseerd zijn in een van de gymgroepen, kom dan een keertje langs om gratis kennis te maken. We raden aan met los zittende kleren te komen, sportkleren zijn niet verplicht, gezelligheid en een goede instelling wel!

Tot spoedig,
Monique, Eduard en Dennis

Maatschappelijk werk voor de bewoners van het verpleeghuis en hun mantelzorgers

4 mei, dodenherdenking...

Een dag om met elkaar oorlogsslachtoffers te herdenken. In heel Nederland is het twee minuten stil. Maar wat roept dit bij u op? Hoe gaat u hiermee om? Zou het u goed doen om hier eens met iemand over te praten?

Tijdens onze gesprekken met bewoners merken wij dat de oorlog nog steeds leeft. Dat is ook niet zo gek, als je het niet hebt meegemaakt kun je je niet goed voorstellen hoe groot de impact is. De oorlog staat bij sommige mensen nog steeds haarscherp op het netvlies. Maar in de

Nederlandse samenleving wordt het aantal dat de oorlog in levende lijve heeft meegemaakt, steeds kleiner. Ook wijzelf zijn niet van uw leeftijd.

Wij kunnen ons voorstellen dat u best graag over uw ervaringen zou willen vertellen, maar het toch niet doet. Misschien omdat u anderen niet wilt belasten. Of misschien omdat andere mensen u niet zullen begrijpen. Wij zijn van mening dat praten over uw ervaringen belangrijk is! Niet alleen om u daarin wellicht te kunnen ondersteunen, maar ook omdat de ervaringen en de gevolgen van de oorlog nooit vergeten mogen worden. De jonge generaties kunnen leren van het verleden. En jong en oud komen misschien wat nader tot elkaar. Vandaar dat wij u nadrukkelijk willen verzoeken: als u de behoefte heeft om in gesprek te gaan over de oorlog, uw ervaringen en herinneringen, schroom dan vooral niet! Praat erover, dat kan met iedereen bij wie u zich prettig voelt. Ook bij één van de maatschappelijk werkers kunt u terecht.

Maaïke, Annemieke en Nanette
Maatschappelijk werk

Monument voor de vrouwen in Ravensbrück (1940-1945) op het Museumplein

Op zoek naar stilte en privacy

Halverwege de gang van het Plein naar het verpleeghuis op de 2e etage van De Drie Hoven ligt de stilleruimte.

De ruimte is bedoeld voor cliënten, familie en medewerkers die in de hectiek van alle dag een plek zoeken om zich terug te trekken en op zichzelf (of met elkaar) te zijn. Wij hebben de ruimte deels ronde vormen gegeven om een gevoel van geborgenheid te creëren. Er staat een waterschaal en een kunstwerk van steen. Er ligt een gedicht om mee te nemen. Een vrijwilliger zorgt telkens voor een boekje verse, bloemen die de vitaliteit en kleurrijkheid van het leven symboliseren.

Op de deur staan symbolen van de verschillende religies en levensbeschouwingen afgebeeld. Voor ons vertegenwoordigen zij dat iedereen hier welkom is, waar je ook vandaan komt, wie je ook bent en welk verdriet je met je meedraagt.

Hier kan je even gaan zitten en in de stilte luisteren naar wat er van binnen in je opkomt. Je kunt het boek met foto's en gedichten bekijken als je behoefte hebt aan troost. Je kunt je gedachten, je verdriet, je dankbaarheid of een gebed in het boek schrijven. Je kunt er de krant lezen of een puzzeltje maken. Je kunt de deur dicht doen of open laten. Je kunt met een vriendin, je kind of een collega een ontmoeting hebben.

Je kunt de deur weliswaar niet op slot doen maar ik weet dat sommige bewoners en hun familie hier meer privacy ervaren dan op hun eigen kamer op de verpleegafdeling. Kortom: er kan veel in de stilleruimte. Het enige wat wij vragen is om de ruimte met respect te behandelen.

Annelies den Dulk, Ria van Neerbos en Eric de Rooij, geestelijk raadswerk

SPECIAL

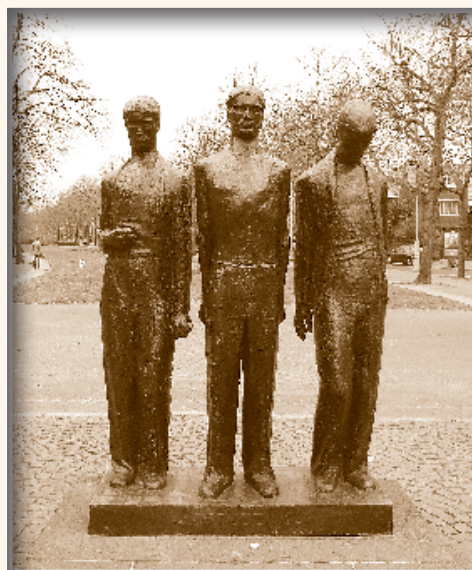
Herinneringen aan de oorlog

Negen interviews met bewoners van het verzorgingshuis en het verpleeghuis De Drie Hoven, geschreven door Annelies den Dulk, Eric de Rooij en Nel Sijssling.

Herinneringen van

- Mevr. Jacobs: De hele Spaarndammerbuurt had een hekel aan de bezetter
- Mevr. Van der Woude: Na de oorlog smaakte het wittebrood heerlijk
- Mevr. Van der Meulen – Theeboom: De grote zondagrazzia
- Mevr. Miedema: Koerierster in oorlogstijd
- Mevr. De Wal: Toen kwamen de Japanners
- Dhr. Veeneman: We wisten niet wat oorlog was
- Mevr. Schoemaker – Brouwer: We haalden aardappelen bij de boeren
- Dhr. Schoemaker: Opeens vielen de bommen
- Dhr. Mekkelholt: 7 mei 1945

De hele Spaarndammer- buurt had een hekel aan de bezetter!

Een interview met mevrouw P.J. Jacobs – Paff (1910 – 2013)

Mevrouw Jacobs zit op haar vertrouwde plek voor het raam. Ze kijkt graag een beetje naar buiten, mijmerend over haar leven. Een voorzichtig voorjaarszonnetje verwarmt haar gezicht. “Ik ben van 1910, dus ik heb een hele leeftijd bereikt.”

“Ik ben een echte Spaarndammer,” vertelt mevrouw Jacobs. “Ik groeide op in de Houtrijkstraat nummer 1 drie hoog voor. We leefden met het gezin – moeder en vier kinderen - in een heel klein kamertje. Toen ik trouwde bleef ik in de Spaarndammerbuurt wonen. Samen met mijn man, die timmerman was, verhuisde ik naar de Zaanstraat nummer 3. In 1935 werd mijn dochter geboren.”

Voor mevrouw Jacobs was de komst van de oorlog geen verrassing. “Je wist dat die eraan kwam. Iedereen had het er over. Mijn man was zenuwachtig, hij zat voor zijn nummer in het leger. Op de dag dat mijn broer trouwde brak de oorlog uit. Het was heel druk op straat, veel militairen. Toch drong het langzaam tot mij door dat het helemaal mis was. Mijn man werd gestationeerd bij het Java-eiland. ‘Geef die man maar een verschoning mee,’ zeiden ze tegen mij. Het was een zenuwachtige tijd. Na de capitulatie kwam hij gewoon naar huis, maar later werd hij weer opgeroepen. Als hij niet thuis kon komen had ik een nare nacht, lag ik wakker en luisterde ik naar al die vliegtuigen die overkwamen.”

“Onze dochter was nog zo jong toen de oorlog uitbrak. We probeerden haar zo veel mogelijk een gewoon leven te geven. Als je zo klein bent hoef je niet alle ellende te weten. Mijn broer heeft gewerkt in de illegaliteit. Jacob Paff heette hij. Er is een straat naar hem vernoemd in de Verzetsheldenbuurt. Hij sprak er nooit over, ik weet ook niet wat hij precies heeft gedaan. Toch wist ik dat hij ermee bezig was. Bij ons thuis was een vluchthokje gemaakt, waarin hij zich schuil kon houden. Een keer ging ’s avonds de bel, stond er een agent voor de deur. ‘Heb je de koffie klaar?’ zei hij. Dat was een teken. Die agent bleek een maat uit het verzet. Eigenlijk had de hele Spaarndammerbuurt een hekel aan de bezetter.”

Veel herinneringen zijn weggezakt, maar zo pratend komt toch het één en ander boven. De Hongerwinter bijvoorbeeld. Mevrouw Jacobs: “Met mijn zwager ging ik op de fiets naar de boeren. Soms kregen we iets, maar ook gebeurde het dat we met niks thuiskwamen. Mijn moeder was blij als we weer veilig thuiskwamen. Op een gegeven moment kwam je de stad niet meer uit. Ik herinner me ook dat een keer honderd meter van mij vandaan een bom viel. Een ontzettende klap. Ik was alleen en was er naar van.”

“Toen de oorlog voorbij was, dacht je: je hebt het toch volbracht. We zijn er met het gezin goed doorheen gekomen. Niemand uit onze familie is opgepakt geweest. En nu, na zo vele jaren, denk je, wat een geluk hebben we in ons leven gehad. Daar kun je dankbaar voor zijn.”

Twee weken na dit interview, op dinsdag 12 maart 2013, is mevrouw Jacobs overleden.

Eric de Rooij

Na de oorlog smaakte het wittebrood heerlijk

Een interview met mevrouw M.J. van der Woude – Baede (1918)

Mevrouw Van der Woude heeft zich goed op het gesprek voorbereid. In de loop van de week zette ze herinneringen op papier, kleine teksten als geheugensteun voor het interview. “Het is bijna niet te lezen,” vertelt ze, “Want met de jaren is mijn handschrift er niet beter op geworden.”

“Ik werkte als verkoopster op de kinder-afdeling van Bervoets, een herenmodewinkel in de Kinkerstraat. Tegenover de winkel woonde mijn toekomstige man, zoon van de slager, die ik kende van dansen en die ook bij Bervoets werkte. We correspondeerden stiekem via een winkeldochter, een jas die altijd bleef hangen. In één van de jaszakken stopten we een briefje voor elkaar om een afspraakje te maken. Toen de oorlog uitbrak was ik negentien. Ik woonde nog bij mijn ouders aan de Aalsmeerweg, samen met een drie jaar jonger broertje en een zusje dat zes

jaar jonger was. In die tijd ging je niet op kamers. Vanaf de Aalsmeerweg kon je zo op Schiphol kijken. Bij de invasie van de Duitsers werd Schiphol gebombardeerd. Later werd het ook door de geallieerden gebombardeerd. Ik herinner me vooral het getik van de kogels, dat waren kogelsplinters die alle kanten op vlogen. Levensgevaarlijk.”

Een ander geluid dat mevrouw Van der Woude bijstaat waren de marcherende laarzen van de Duitse soldaten: “Je hoorde op straat dan de moffenkoppen, zo noemde je dat, dat waren spijkers in de zolen van de laarzen. Ik hield me plat tegen de huizen als ze voorbij kwamen.”

“De oorlog was net een dag uitgebroken toen in Bervoets een man kwam die Duits sprak. Ik antwoordde in eerste instantie ook in het Duits, maar besefte toen opeens: hij is de vijand! Prompt verstond ik hem niet meer.

In de loop van de oorlog werd het in de winkel steeds minder druk. Op een gegeven moment stonden we niet meer op als er een klant vanaf de deur riep: ‘Heeft u hemden?’ Nou, die hadden we niet.”

Vooraf het gebrek aan eten en drinken staat mevrouw Van der Woude nog helder voor ogen. “Als je uitging en je wilde ergens iets gebruiken dan kreeg je een soort tabletje, een surrogaat voor koffie. Het smaakte nergens naar. Je ging ook steeds minder uit. Soms hadden we een beetje graan, dat werd dan in de koffiemolen gestopt. Je moest met al je kracht draaien. Daarna nam je het mee naar de bakker en die bakte er dan een broodje van. Toen ik later op het distributiekantoor werkte kreeg ik een keer havermout uit Groningen. Alle collega’s en ik mengden een beetje havermout met een heel klein beetje water. Och wat was dat een traktatie! De rest van de havermout werd verdeeld en ging mee naar huis.”

“Die transporten van joden zag je bij ons in de buurt niet. Je wist er wel van. Ik herinner me dat er een man was die illegale krantjes rondbracht. Je moest een code zeggen en dan kreeg je het krantje. Een gevaarlijke klus, want je kon onderweg worden aangehouden en gefouilleerd. Als de Duitsers dan zo’n krantje bij je vonden, was je je lot niet zeker. Eén keer riep iemand in ons trappenhuis: ‘Hee, daar is die man van de illegaliteit weer met de krantjes.’ Het hele huis hoorde het. Die man van de illegaliteit is daarna nooit meer geweest.”

“Ik hield me afzijdig. We hadden thuis een schuilplek voor als het nodig was, maar gelukkig hebben we daar nooit gebruik van hoeven maken. Mijn man hield zich niet afzijdig, die heeft krantjes rondgebracht en berichten doorgegeven. Ik wist wel wat hij allemaal deed. Maar hij heeft het pas na de oorlog aan zijn vader verteld, die zei: ‘Goddank, ik dacht dat ik een lafaard van een zoon had.’

Bij de bevrijding hing overal de vlag uit. Er werd gedanst. Ook het kaalscheren van vrouwen heb ik gezien. Maar ook: iemand had enkele mosselen in een pan, heerlijk vet uitgebakken, en dat werd gedeeld. Of het eerste wittebrood na de oorlog, wat smaakte dat heerlijk. In de oorlog en vlak daarna deelde je veel met elkaar. Daarna keerde iedereen weer terug in zijn eigen hokje.”

Eric de Rooij

De grote zondagrazzia

Een interview met mevrouw S. van der Meulen – Theeboom (1916)

De grote zondag razzia in Amsterdam-Oost heeft zo diep ingegrepen in de familie en daarmee in het leven van mevrouw Van der Meulen, dat zij er daarna nooit over heeft willen praten. De laatste jaren is zij hierover in gesprekken toch gaan vertellen.

Van de oorlog ben ik bijna alles vergeten. Toen de oorlog voorbij was, zeiden wij tegen elkaar: ‘wij willen het achter ons laten’. Als er een documentaire op televisie is, dan zet ik hem uit. Het verbaast mijzelf dat ik er de laatste jaren over ben gaan praten, zoals nu. Blijkbaar heb ik er toch behoefte aan om het kwijt te raken.

Ik kom uit een gezin met acht kinderen: Izaak, Lea, Annie, Deborah, Esther, Aäron, Sophia (dat ben ik) en Rachel of Sjellie zoals wij haar noemden. Een joods gezin. Mijn ouders waren niet gelovig. Wel was er op Joodse feestdagen iets lekkers bij het eten. Grote verzoendag was de heiligste dag van het jaar. Thuis deden wij dan alles zo netjes mogelijk. Wij aten soms varkensvlees als broodbeleg. Van het joodse geloof mag dat eigenlijk niet. Eén keer op Grote Verzoendag moest ik voor mijn moeder ontbijtspek gaan halen bij slagerij Wuster op de lepenweg. Toen ik thuis kwam, zei mijn vader tegen mijn moeder: ‘dat je dat nou net op Grote Verzoendag in huis neemt’. Dat vergeet ik nooit meer.

Toen de oorlog uitbrak was ik getrouwd met een christenman en ik had twee kleine kinderen. Wij woonden op het lepenplein, hoek lepenweg, vlak bij de Vrolijkstraat. Daarvandaan zijn heel veel joden weggehaald. Ik heb dat vaak gezien. Ik liep ook met zo’n ster op, maar ik kwam heel weinig buiten. Ik wist precies wat ik wel en niet mocht doen; ik was heel voorzichtig. Toen ik niet meer in winkels mocht komen, deed mijn man de boodschappen. En bedenk wel: wij waren straatarm. Mijn man heeft veel gebedeld voor eten: hij ging ‘de boer op’. Hij kon die taal goed praten omdat hij van de Veluwe kwam. Hij bedelde alles bij elkaar – voor de kinderen en mij, voor mijn zus Esther. Ik ben nooit zonder eten naar bed gegaan.

Mijn familie is weggehaald tijdens een grote razzia. Ik weet niet meer wanneer het was. Wel weet ik dat het zondag was en mooi weer. Wij zeiden nog: ‘doen ze dat nou ook al op zondag?’ (*Dit was zondag 20 juni 1943*) Het staat mij nog heel helder voor ogen. Wij woonden allemaal bij elkaar in de buurt, behalve Annie en Leah, die woonden in Zutphen; zij hebben het niet overleefd. Ik woonde naast een slagerswinkel met daarnaast een bakker. Lenie, de dochter van de bakker, had mij nog aangeboden om mij te verstoppen. Zij ging met Duitsers maar ik kende haar al lang en zij was te vertrouwen. Maar ik heb het niet gedaan, dat wilde ik niet, voor mijn kinderen. Ik had gehoord dat gemengde huwelijken thuis werden gelaten. En mijn man had mij nooit laten gaan. Die had zich verzet en dat hadden mijn kinderen misschien niet overleefd.

Ik herinner mij dat ik die bewuste zondag in de Blasiusstraat voor de deur stond van het huis van mijn zus Esther. Schuin er tegenover woonde onze andere zus, Deborah. Er waren Duitse soldaten en Deborah riep naar mij: 'ga naar huis'. Ik werd erg zenuwachtig want toen kreeg ik door dat er een razzia in de buurt gaande was waarbij joden werden opgepakt. Ik ben naar huis gegaan. De rest van de dag bleef ik thuis. Om zes uur 's avonds werd er bij ons aangebeld. Er kwamen drie jonge, Duitse soldaten. (Haar dochter vult later aan: 'Ik lag op de canapé. Een soldaat gaf mij het bevel om van de bank op te staan. Ik stond op.') Mevrouw Van der Meulen vervolgt: Toen zei een andere soldaat: 'Kom wij stoppen ermee, het is goed geweest. Wij zijn moe. En deze vrouw is toch gemengd getrouwd.' De jongens zagen er heel erg moe uit. Zij hadden de hele dag joden gezocht en weggevoerd. Ik had bijna medelijden met hen. Zij moesten ook een bevel uitvoeren. Die dag is mijn moeder dus weggehaald. Ik had er nog naar toe gewild, maar mijn man raadde dat af. Ik heb mijn moeder en mijn zussen Deborah en Rachel nooit meer gezien of wat van gehoord.

Ik heb zoveel tantes en ooms gehad, en zoveel nichtjes en neefjes: ze zijn allemaal weg. Ik kende ze niet allemaal, maar met velen had ik heel goed contact. Mijn zus Esther die net als ik met een christenman was getrouwd, heeft het ook overleefd. Alleen is zij vrij snel na de oorlog overleden aan een nierziekte. Ik heb haar zoon in huis genomen. Mijn broertje Aäron is vlak voor de razzia overleden, evenals mijn vader die vlak voor de oorlog is overleden. Later zeiden wij nog vaak tegen elkaar: 'gelukkig heeft hij dat niet mee hoeven maken.' Mijn moeder was ernstig ziek; wij hadden nooit gedacht dat zij ook zou worden weggehaald, maar dat is toch gebeurd. Wij hadden in die tijd geen idee wat er ging gebeuren. Pas na de oorlog hoorden wij wat er was gebeurd. Dan zag je beelden op tv, van het concentratiekamp: 'jij die kant op en jij die kant op'. Maar toen: ik had geen idee.

Ik heb dit allemaal nu nog één keer verteld. Vanochtend dacht ik: 'na vandaag praat ik er nooit meer over'. Ik ben 96 jaar. Ik heb twee kinderen, vier kleinkinderen en vier achterkleinkinderen, waarvan de oudste alweer 24 jaar is. Ik vind mijzelf oud genoeg.

Annelies den Dulk

Koerierster in oorlogstijd

**Een interview met
mevrouw C.H. Miedema (1923)**

Tijdens de oorlog is mevrouw Miedema als jonge vrouw het verzet in gerold als koerierster. Zij vertelt hoe dit ging en hoe dit haar leven diepgaand heeft beïnvloed.

Ik kom uit een warm gezin: vader, moeder, een broer, een zus en ikzelf. Wij hadden een drogisterij aan de Witte de Withstraat in Oud-West en verkochten huishoudelijke artikelen zoals zout, zeep en soda, borstels en dweilen. En wat luxere artikelen: eau de cologne en toiletzeep. De oorlog zagen we niet echt aankomen. Je wist wel dat de Duitsers andere landen binnenvielen, Oostenrijk

en Polen, maar dat was heel ver weg. Maar op 10 mei was het bij ons ook oorlog. We zagen 's morgens de Duitse vliegtuigen overvliegen. Ik was toen 19 jaar.

Aan de ene kant ging het leven gewoon door, de zaak bleef open, maar aan de andere kant werd het anders. We gingen melk halen bij de boeren langs de Haarlemmerweg. Je had

een speciale bus voor de melk die platter was en om je rug paste, zodat je die bus onder je jas kon verbergen. Op straat merkte je de oorlog vooral op als er luchtalarm was. Dan vluchtten wij naar binnen of een portiek in. Er waren bij ons wel mensen met gele sterren op straat maar niet zoveel. Ook zag ik wel Duitse soldaten, maar in onze buurt relatief weinig. Een zus van een vriendin liep eens op straat met een mooie broche op haar jas, een narcis. Een Duitser pakte die af. Dat gaf wel een onrustig gevoel bij ons.

Onze burens zaten in het verzet, zo kwam ik er bij. Doordat wij een zaak hadden, konden mensen makkelijk de winkel inlopen. Dan kon je onopvallend post afgeven. Die bracht ik weer weg. Dat deed ik elke dag. Er was ook een kantoor in de buurt. Daar werden de brieven uitgezocht en dan bracht je ze weg. Ik was nooit bang op straat. Mijn vader en mijn broer zaten ook in het verzet. In onze buurt waren er jongens die naar Duitsland moesten maar niet wilden. Ze doken onder. Het verzet in de buurt wilde deze jongens helpen. Met geld en met bonnen. Ik ben wel eens een keer op een distributiekantoor geweest om bonnen op te halen en op onderduikadressen af te geven. Je ging ook wel eens naar een politiebureau en zei dan dat je je identiteitsbewijs verloren was. Dan kreeg je een nieuwe die dan weer naar onderduikers ging. Maar later was dat toch te gevaarlijk. Wij deden dit werk als protest tegen de bezetting, omdat onze vrijheid van ons afgenomen was.

Op een zekere dag ben ik verraden. Duitsers kwamen bij mij thuis om me te zoeken maar ik was er niet. Ze hebben mijn broer en vader meegenomen en bleven op wacht staan voor en achter het huis, totdat ik thuis zou komen. Maar vrienden hebben me gewaarschuwd en ik ben toen bij een vriendin blijven slapen en ben daarna naar Friesland gegaan, naar familie, tot het eind van de oorlog. Mijn vader en broer zaten in het Huis van Bewaring aan de Weteringschans. Mijn zusje ging elke week de vuile kleding ophalen en schone kleren brengen. Mijn vader is in maart 1945 gefusilleerd als represaille voor omgekomen Duitsers. Hij ligt begraven op de erebegraafplaats van Bloemendaal in Overveen. Mijn moeder, mijn zus en ik gingen daar elk jaar naar toe op 4 mei. Mijn broer is naar Duitsland gebracht en heeft in verschillende kampen gezeten. We weten niet wanneer of waar hij is overleden. Hij heeft geen graf.

Toen de oorlog was afgelopen ben ik vanuit Friesland weer teruggegaan naar Amsterdam. Ik kon met mijn fiets meerijden met een melkrijder tot Haarlem. Het leven is weer doorgegaan. Mijn moeder en ik hebben de zaak weer geopend en hij liep goed. Later ben ik onderwijzeres geworden. In mijn huis staan de foto's van mijn vader en mijn broer. Ik denk wel vaak dat het leven heel anders zou zijn geweest als mijn broer er nog zou zijn. Hij zou een gezin hebben. Nu mis je die familieband. Maar we hebben het samen toch weer goed gehad, mijn moeder, mijn zus en ik. Tot op het laatst ben ik samen met mijn zus blijven wonen. Nu ben ik nog alleen over.

Nel Sijling

Toen kwamen de Japanners

Een interview met mevrouw E. de Wal (1928)

Mevrouw E. de Wal bracht de oorlog als kind door in Nederlands-Indië. Daar zorgde zij thuis en later in het kamp voor andere kinderen. Haar ouders waren daarin haar grote voorbeeld.

Mijn ouders zijn in Nederland geboren. Mijn vader ging voor de PTT naar Nederlands-Indië. Mijn moeder is naar Nederlands-Indië vertrokken toen er verpleegkundigen werden gevraagd voor de zenuwverpleging op Sumatra. Op de tennisbaan hebben mijn vader en moeder elkaar leren kennen. Ik was het oudste kind en later werd er nog een broertje geboren. Ik was een echt vaderskind. Mijn moeder ging vroeg naar haar werk en dan paste mijn vader 's morgens vroeg op mij. Op school vond ik het fijn, ik was een leergierig kind. In het lokaal was een aardbol. Ik begreep niet helemaal hoe die werkte maar ik vond het bijzonder dat de aarde er zo uitzag. Uit school maakte ik huiswerk: wij moesten de plaatsen en de rivieren van Nederland leren, en de provincies.

Op 10 mei 1940, half drie kwam mijn vader uit kantoor en we gingen warm eten. Opeens loeiden de sirenes en dat betekende dat we de radio moesten aanzetten. Zo hoorden we dat Holland in oorlog was. Dag en nacht stond de radio aan en we hoorden over het bombardement van Rotterdam. Daar schrokken we erg van.

In Nederlands-Indië kwam een burgerdienstplicht. De mannen moesten in het leger, de vrouwen moesten het werk overnemen en de oudere kinderen moesten voor de kleine kinderen zorgen. Ik zorgde voor mijn broertje en voor andere kinderen in de straat.

De Japanners bezetten Nederlands-Indië. Zo was het twee jaar lang.

Toen kwamen de Japanners aan de deur. Mijn moeder, mijn broertje en ik moesten het huis verlaten. We konden een koffer en wat geld meenemen en we gingen op de fiets naar het kamp. Mijn moeder dacht er nog aan om een waskom en een muskietennet mee te nemen. Ons huis en alles wat erin stond, werd door de Japanners in bezit genomen.

Het kamp was in een wijk in Jakarta, met kleine huisjes en daaromheen heel veel prikkeldraad dat was opgevuld met karton. Je had geen enkel contact met de buitenwereld. Wij kregen twee kamertjes. In totaal waren daar 10.000 vrouwen en kinderen. Elke dag was er drie keer appèl, dan moest je lang wachten en buigen voor de Japanners. Ze surveilleerden ook door het kamp en je moest hen altijd groeten. Als je hen vergat te groeten kreeg je een pak rammel. Mijn moeder probeerde eten voor ons te koken. Met ons geld ging mijn broertje eten kopen in de kampwinkel

maar er was haast niets: een kopje rijst, een handvol spinazie. Geen koffie, geen thee, geen water, we hadden dorst. Je kon ook in de gaarkeuken eten maar van dat eten werd je ziek.

Mijn moeder moest ook corvee doen. Zij werkte in het weeshuis of in het ziekenhuis. Maar er was niets, geen watten, geen verband, geen zalf. Mijn moeder stond goed bekend, ze zorgde goed voor haar kinderen, ze was zo schoon mogelijk. Ze hielp altijd eerst de andere mensen. Ik moest op de kinderen passen. Ik moest hen wassen en ook hun kleren schoon houden. Er was geen school, er was geen speelgoed, de kinderen waren moe. Wat moest ik doen!? Ik maakte een popje van lappen en daar mochten de kinderen om de beurt mee spelen; ik leerde een meisje klok kijken. Ik probeerde hun leven zo goed mogelijk te maken. Ik nam ze op schoot om ze te troosten en dan gingen we tellen, tot 10 en dan tot 100! Hun moeders waren overdag weg, ze voelden zich alleen, ik moest er voor zorgen dat ze toch een houvast hadden. Daarom probeerde ik zo normaal mogelijk te leven, niet pessimistisch te zijn. De kinderen hadden vertrouwen in me. Ik hield ook erg van kinderen.

Het duurde allemaal zo lang.

Toen werd er gezegd dat de oorlog voorbij was. Maar je bleef gewoon in het kamp wonen. Maanden later hoorden we dat mijn vader twee dagen na de bevrijding overleden was. Na een moeilijke tijd kwamen we met de *Nieuw Amsterdam* naar Nederland. Het was december. Vanuit de boot zag ik mensen schaatsen. We stuurden na aankomst een telegram naar mijn grootmoeder in Arnhem en bij haar konden we terecht.

Ik heb heel goede ouders gehad. Zij hebben mij geleerd om anderen te helpen. Zo hebben ze me in het kamp een doel gegeven: ik wilde zelf ook zo goed mogelijk voor de kinderen zorgen. En ik vertel dit nu omdat ik zo trots ben op mijn ouders.

Nel Sijsling

We wisten niet wat oorlog was

**Een interview met
de heer J.B. Venneman (1928)**

In het laatste jaar van de oorlog hield de heer Venneman zich schuil uit angst voor de razzia's. Na de oorlog werd hij als dienstplichtig soldaat uitgezonden naar Nederlands-Indië. Venneman: "De strijd in Indonesië was een verlengstuk van de Tweede Wereldoorlog."

Samen met mijn moeder en twee zussen woonde ik in de Veerstraat, een zijstraat van de Zeilstraat. Mijn vader was al in 1934 overleden. Ik was bijna twaalf toen de oorlog uitbrak. Ik zie de Duitsers nog de stad inkomen, via de Amstelveenseweg naar het Stadionplein. Ze kwamen met zwaar materieel. Er reed één wagen mee met Hollandse soldaten, die alleen werd door het publiek toegejuicht.

We wisten niet wat oorlog was. Veel mensen waren niet direct anti-Duits, zij wachtten af. De stemming sloeg om toen de Jodenvervolgingen begonnen en er minder te eten was.

Zelf wilde ik niet voor de Duitsers werken en ik wilde zeker niet naar Duitsland. De Arbeitseinsatz zocht tegen het einde van oorlog jongemannen van mijn leeftijd. Ik ben een jaar de straat niet op geweest. Een buurman van ons had op zolder een schuilplek gemaakt, daar kon ik in geval van nood in. Gelukkig heb ik daar nooit gebruik van hoeven maken. Er was ook nog een buurman in de Zeilstraat die tegen mijn moeder zei: 'Als er razzia's zijn, laat uw zoon bij mij komen, dan werk ik hem weg.' Later bleek die man bij het verzet gezeten te hebben.

De ellende van de Hongerwinter staat me ook nog zo helder voor de geest. Aardappelschillensoep kreeg je van de gaarkeuken, er werd brood gemaakt van suikerbietenpulp. Ik heb de lijken op handkarren weggebracht zien worden. Met het gezin zijn we gelukkig de Hongerwinter doorgekomen, hoewel mijn ene zus zo verzwakt was dat ze de trap niet meer op kon. Ik heb een keer bij de burens gegeten, iemand van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS)*. Bruine bonen. Dat was een ongekende traktatie.

Ik was een aantal keer getuige van een bombardement in de stad. De aanval op het Westergasthuis bijvoorbeeld. Er was daar juist een officiersfeest gaande. Een voltreffer! Je hoorde tot aan het Stadionplein het puin rollen. Of de aanval op een zondagmiddag op de HBS in de Apollolaan. Daar zat de Grüne polizei.** Als jongen heb ik de bombardementen niet als angstig ervaren. Wel was ik bang opgepakt te worden. Ik was angstig als ik de laarzen door de straat hoorde marcheren.

De vreugde was enorm bij de bevrijding. De Canadezen reden met tanks de stad in. Bij het Haarlemmermeerstation stonden NSB-ers met hun handen in de lucht. Er is nog wel gevochten. Ook door de Binnenlandse Strijdkrachten. Ze kwamen een SS-er halen, een buurman van drie hoog. Die bleek elders in de stad al gepakt. Hebben ze bij ons thuis nog even gezeten.

Na de oorlog begon de strijd in Nederlands-Indië. Ik werd in 1948 voor mijn nummer opgeroepen en ingedeeld bij het regiment Verbindingsstroepen. Je werd door de Nederlandse regering gestuurd en je deed je plicht. Op 23 maart 1949, ik weet het nog goed, ben ik met de *Zuiderkruis* uit Rotterdam naar Nederlands-Indië gevaren. Pas in oktober 1950 kwam ik weer thuis. Eerst werd ik gestationeerd in Borneo, later trok ik door naar Java, ben ik in Buitenzorg geweest, Soerabaya. Ik was radiotelegrafist. Dat betekende dat ik codeberichten verstuurde. Die codes bestonden altijd uit groepen van vijf letters. Er waren dan codisten die het in klare taal omzetten.

* *De Binnenlandse Strijdkrachten: Een samenbundeling van verzetsgroepen die samenwerkten tegen de bezetter.*

** *In het najaar van 1944 vond een luchtaanval plaats op het hoofdkantoor van de Gestapo in de Euterpestraat (nu Gerrit van der Veenstraat).*

Ereteken voor orde en vrede uitgereikt aan de heer Veeneman in 1949

De nachten waren angstig. Alle lichten in het kamp gingen uit, zodat ze je niet konden zien. Het was er aardedonker. Je hoorde schieten in het bos. Er zijn kameraden mesjogge geworden, gewoon van angst. 's Nachts werd er patrouille gereden. Wie zich van de bevolking na acht uur 's avonds

buiten begaf was verdacht. We hebben wel eens iemand opgepakt. Je liep altijd met een groot pistool op je heup. Een keer waren we met verduisterde lampen op patrouille, en de weg was hobbelig en ongelijk, we schudden alle kanten op, een kameraad vroeg: 'Kijk es waar we zijn.' Toen bleken we over de zerken van een chinees kerkhof te rijden.

Ik was blij dat het voorbij was, dat ik naar huis kon. Op een Noors charterschip, de *Skaugum*, voer ik naar huis. Soekarno had gewonnen, dankzij de internationale gemeenschap. Veel hebben we overgegeven aan de nieuwe Indonesische autoriteiten, maar we hebben ook veel in brand gestoken, van pennen tot wapens en uniformen. Met ongeveer 120.000 soldaten is Nederland in Indonesië geweest. Er zijn 6200 kameraden achtergebleven. Gesneuveld. Dat is 5%. En waarvoor? Wat hebben we bereikt? Niets. Ik was 22 jaar toen ik uit de dienst kwam, eigenlijk heb ik een groot deel van mijn jeugd in oorlog doorgebracht.

Eric de Rooij

We haalden aardappelen bij de boeren

Een interview met mevrouw Schoemaker – Brouwer (1932)

Mevrouw Schoemaker - Brouwer zit achter haar keyboard. Muziek is een belangrijke passie in haar leven. Straks komt haar echtgenoot. Ze kennen elkaar van na de oorlog. Aan de oorlog heeft ze veel herinneringen. Het bombardement op de zondagschool waar ze altijd kwam, is een herinnering die diep snijdt.

Ik ben in 1932 in Bussum geboren, een rustig plaatsje in het Gooi. Met mijn ouders, zus en twee broers woonde ik aan de Heidelaan. Daar ben ik ook opgegroeid. Mijn vader had een eigen melkzaak. Hij stond elke dag vroeg op en ging met zijn melkwagen bij de mensen langs, zo was

dat in die tijd. Ik woonde in een gezellige buurt, waar de burens echt voor elkaar klaar stonden. En ik woonde vlakbij de hei. Dat vond ik heerlijk. Ik speelde het liefst op de hei. Waar ik ook graag kwam, was de Zandzee, dat was een uitgegraven gebied waar water in stond. 's Winters kon je er schaatsen. Ik was als kind altijd buiten, ik hield van de buitenlucht en ik had in de buurt veel vriendinnen waarmee ik speelde.

Toen de oorlog uitbrak was ik nog een jong meisje. Ik herinner me van het begin niet veel. Maar tijdens de oorlogsjaren hebben er gebeurtenissen plaatsgevonden die een diepe indruk op mij hebben gemaakt. De razzia's bijvoorbeeld. Dan werden mannen opgepakt om in Duitsland te werken. Eens is daarbij een buurman doodgeschoten. Hij had zich verstopt en werd gevonden. Mijn twee broers liepen ook gevaar. Die waren ook van een leeftijd dat ze naar Duitsland moesten. Bij één zo'n razzia konden ze net op tijd ontsnappen. In de schuur hadden ze een geheim hok gemaakt, daar hielden ze zich schuil tot de kust weer veilig was. Ik wist waar ze zaten en mijn ouders en zus ook, maar verder wist niemand het.

Eén keer ging het bijna mis met mij. Elke week bezocht ik trouw de Zondagschool in de Landstraat, dat is in het centrum van Bussum. Ik kwam daar graag, mijn vriendinnetjes waren daar ook altijd. Maar deze school was ook bezet door de Duitsers. Ik denk dat de Amerikanen dat wisten, maar ze wisten niet dat er ook les aan kinderen werd gegeven. Op een zondag hebben ze een bom gegooid. Die bom was bedoeld voor die school maar kwam honderd meter verder terecht op een woonhuis. Voor ons een geluk, alleen niet voor de mensen in dat woonhuis. Hoe het precies met hen is afgelopen weet ik niet. Maar voor mij was het een traumatische gebeurtenis en ik heb daar letterlijk een tijd slapeloze nachten door gekregen.

Dan de Hongerwinter. We hadden niet veel meer te eten. Ik weet nog dat ik met mijn vader mee mocht om eten te halen bij de boeren. We gingen met de bakfiets. Mijn broers konden niet, want zij zouden meteen zijn opgepakt. Mijn zus was ziekelijk, maar ik was best sterk. Ik was mijn vaders oogappel, maar ik mocht ook mee omdat ik hem goed kon helpen. Vader fietste vooral, maar ook ik heb hele stukken gefietst. We reden via Oldebroek, Zwolle helemaal naar Ommen. Bij de IJsselbrug bij Zwolle stonden Duitsers met het geweer in de aanslag. Heel beangstigend. Toch ging het goed. We hadden pakken koffie mee om te ruilen voor aardappelen. Onderweg sliepen we bij de boeren in het hooi. Er waren meer mensen die dat deden. Misschien zijn we wel twee weken van huis geweest. Later in het jaar volgden de droppings door de geallieerden. Er werden grote voedselpakketten vanuit vliegtuigen op de hei gegooid. Ik herinner me dat er blikjes met worst in die pakketten zaten, hutspot, sigaretten. Wat een geluk toen, dat we zo dicht bij de hei woonden. Mijn broers, ze zijn gelukkig nooit opgepakt. Allemaal dankzij het geheime hok dat zij in de schuur hadden gemaakt. Ook mijn ouders en mijn zus zijn de oorlog doorgekomen, dat heb ik altijd als een groot geluk ervaren.

Eric de Rooij

Opeens vielen de bommen

Een interview met de heer B. Schoemaker (1930)

Om de dag bezoekt Bert Schoemaker zijn echtgenote in het verpleeghuis van De Drie Hoven. Haar herinneringen aan de oorlogsjaren staan ook in deze *Lettertuin*. “Mijn vrouw is opgegroeid in Bussum, ik in Amsterdam-Noord,” zo vertelt meneer Schoemaker op een koude dag in februari. “Ik heb meegemaakt dat de Fokkerfabriek werd gebombardeerd.”

Bert Schoemaker werd in 1930 geboren. Zijn vader was boekhouder, zijn moeder zorgde voor hem en zijn twee jaar jongere broertje. Hij kan zich de eerste oorlogsdagen gemakkelijk voor de geest halen. “Bij het Tolhuis had de Bataafse Petroleum Maatschappij (het latere Shell) olietanks liggen. Toen de invasie begon, staken Nederlandse soldaten deze olietanks in brand, zodat ze niet in handen van de vijanden vielen. Ze hebben een paar dagen in brand gestaan, er was geen blussen aan. Heel Amsterdam-Noord stond zwart van de rook. Een paar dagen later arriveerden de Duitse troepen in Amsterdam. Ik stond in de Raadhuisstraat aan de zijkant van de weg en met mij heel veel andere Amsterdammers. De stemming was gelaten. Terwijl de troepen voorbij kwamen, zweeg iedereen, er kwam geen enkele reactie uit het publiek.

Thuis had mijn vader de ramen verduisterd, dat was een verordening van de bezetter. Er mocht geen lichtpuntje doorkomen. Ik heb mijn vader geholpen bij het verduisteren van de ramen: zwart papier, rolgordijnen, maar ook borden werden voor de ramen geplaatst. We hadden punaises om het geheel helemaal dicht te maken. Mijn vader had geluk. Hij had werk en mocht daarom in Nederland blijven. Enkele ooms van mij werden wel door de Arbeitseinsatz opgepakt en naar Duitsland gebracht om daar te werken. Mensen verdwenen. Sommigen doken onder. In het begin zag ik op de pont vaak mensen met een jodenster, dat werd steeds minder. Je hoorde wel dat die en die werd opgehaald, toch begreep je het niet goed.

Elke nacht vlogen geallieerde vliegtuigen over, op weg naar Berlijn en weer terug. Boven Noord-Holland werden ze flink beschoten door het Duitse afweergeschut. Er zijn diverse vliegtuigen neergehaald. Ik weet nog enkele plekken waar ze neergekomen zijn, dat vergeet je nooit. Het was halverwege de oorlog, in juli 1943, toen de geallieerden besloten om de Fokker vliegtuigenfabriek in Amsterdam-Noord te bombarderen. Die fabrieken moesten werken voor de Duitse oorlogsindustrie. Het was 's ochtends vroeg, ik was nog niet eens naar school, toen ineens de bommen vielen. Mijn moeder greep mij en mijn broertje beet en we doken in een hoek van de kamer bij een buitenmuur, dat was het veiligst. Door de luchtdruk vlogen de ramen en voordeur eruit. Het was werkelijk waar een bommentapijt. Het Zwanenplein, de Meeuwenlaan en de Adelaarsweg werden getroffen.” (Bij dit bombardement raakte geen enkele bom de Fokkerfabriek. Een week later troffen Engelse bommenwerpers de fabriek wel en legden die in as. Franse vliegtuigen bombardeerden drie dagen later nogmaals de fabriek.

Het zijn de zwaarste bombardementen geweest die Amsterdam heeft gekend. Er werden 106 huizen vernietigd en er vielen ruim 200 doden, vooral burgerslachtoffers.)*

Onder de doden ook veel schoolkameraden van Bert Schoemaker. “De Ritakerk werd ook geraakt. Kinderen die daar waren, zo herinner ik me, hadden de scherven in hun hand.” Naast de Ritakerk aan de Wingerdweg bivakkeerden Duitse matrozen. “Dat was een katholieke school, ik ging naar de Ds. Van Eeghenschool in de Kalkoenstraat, maar kwam vaak langs die school met de Duitse matrozen. Er stond altijd een matroos op wacht. Hun schepen lagen aan de Meeuwenlaan. Ik weet nog dat ze goede klandizie waren voor de winkels in noord. Ze kochten bijvoorbeeld dozen kersenbonbons voor hun familie in Duitsland. Die bonbons hadden ze daar niet. De winkeliers namen de Duitsers als klant gewoon voor lief.”

“In de Hongerwinter ging ik met mijn vader naar de Beemster. We haalden melk en koolrapen in Ransdorp. Er was een nieuw broertje geboren, maar helaas stierf toen wel mijn tweede broertje door kinderverlamming. Het was echt een rottijd.”

“Het gekke is, de Bevrijding heb ik niet in Amsterdam meegemaakt, maar in Hoogeveen. Het gezin was in 1944 naar Drenthe vertrokken, we verbleven bij boeren en we konden niet meer terug omdat de grote spoorwegstaking al het verkeer had platgelegd. Mijn ouders en ik hielpen de boeren zo goed we konden. Op een vroege ochtend reden opeens zware tanks over het veld naar de dorpjes. Dat waren de Polen. Achter de tanks verscheen de infanterie. De oorlog was voorbij.”

Eric de Rooij

* Over de bombardementen op de Fokkerfabriek is veel geschreven. Zie bijvoorbeeld op internet de Wikipedia-encyclopedie over het bombardement op Amsterdam-Noord.

7 mei 1945

Een interview met de heer H.J. Mekkelholt (1921)

Twee dagen na de bevrijding is er een bevrijdingsfeest op de Dam dat uitloopt op een bloedbad. Voor meneer Mekkelholt krijgt deze dag uiteindelijk een positieve wending.

Zoals zoveel jonge mannen kreeg ik in 1943 een oproep om te worden gekeurd voor Duitsland. Dat gebeurde op het Leidseplein, bij het Leidse Bosje. Ik kon nog kiezen of ik naar Berlijn wilde of naar Rostock. Ik koos voor Rostock, bij de

Oostzee. In Rostock heb ik de eerste zes weken in een barak geslapen. Daarna kon ik met drie andere Nederlandse jongens een kamer huren in een groot herenhuis. Ik heb meerdere malen bombardementen meegemaakt van huizen in de omgeving. Er was vaak luchtalarm en elke keer moesten wij ons bed uit om te schuilen in de kelder. Ik kreeg werk op kantoor bij Heinkel vliegtuigen. Er werkten daar duizenden mensen. Om dat werk te krijgen moest ik mijn MULO-diploma inleveren – dat heb ik nooit meer teruggekregen. Eigenlijk heb ik het daar best goed gehad. Wij kregen elke dag warm eten - met zelfs muziek erbij.

Na tien maanden kreeg ik een ticket voor de reis naar Amsterdam. Ik had een week verlof. Maar ik ben nooit meer teruggegaan. Dat was augustus 1944.

Een nieuwe episode brak aan. Ik kon onderduiken bij een tante en oom van mij op het Droogbak, vlak bij het Centraal Station. Ik woonde in hun achterhuis en ik ben nooit gevonden. Misschien ben ik nog twee keer terug naar huis geweest maar dat was te gevaarlijk. Verder zag ik alleen mijn oom en tante. Ik durfde weinig over straat. Soms liep ik een rondje in de buurt. Het was geen gemakkelijke tijd. Ik had geen radio. Informatie over het verloop van de oorlog hoorde ik van mijn tante. Zo hoorde ik over de landing van de Amerikanen op D-Day. Maar in Amsterdam werd de situatie steeds gevaarlijker. Ook al was het zo goed als duidelijk dat de bevrijding eraan kwam.

Toen kwam de overgave, eindelijk. Om dit te vieren ging ik op maandag 7 mei naar de Dam. Duizenden mensen hadden zich daar verzameld om de Canadese bevrijders te verwelkomen, die op die dag verwacht werden. Er was een feeststemming en het was prachtig weer. Plotseling klonken er schoten. Duitse soldaten schoten vanuit de Grote Club op ons. Er brak paniek uit onder de mensen en iedereen probeerde te vluchten of ergens achter te schuilen. Iedereen wilde tegelijk weg. Toen het voorbij was, stond ik naast een meisje dat stond te huilen. Zij was haar vriendin kwijtgeraakt en wist niet meer hoe thuis te komen. Ik zei haar dat zij met mij mee kon komen. Wij gingen naar mijn huis, ik haalde daar mijn fiets op en heb haar toen naar huis gebracht.

Deze ontmoeting was het begin van onze verkering. Wij zijn vrij snel getrouwd. Nog 1,5 jaar hebben wij samen in datzelfde achterhuis op het Droogbak gewoond en zijn toen naar de Helmersstraat verhuisd. Wij zijn 62 jaar getrouwd geweest en hebben drie kinderen gekregen.

Het feest op de Dam is een bloedbad geworden. Uiteindelijk zijn er ruim 40 doden gevallen en waren er meer dan 100 gewonden. Maar voor mij betekende deze onverwachte ontmoeting een nieuwe start in mijn leven. De oorlog was voorbij, ik kon weer vrij rondlopen en het is het begin geweest van een prachtig leven met mijn vrouw en ons gezin.

Annelies den Dulk

*De vrijheid, och- dat raadsel valt wel mee.
Zal ik het je eens op een briefje geven?
't Is zonder vrees voor de politie leven
En hardop praten in een vol café.*

Simon Carmiggelt

Column Geestelijk raadswerk

Vrijheid spreek je af

Sinds 1947 herdenken we in Nederland op 4 mei de oorlogsslachtoffers, op 5 mei vieren we dat we vrij zijn. Inmiddels heeft nog slechts 0,5% van de Nederlandse bevolking de Tweede Wereldoorlog als volwassene meegemaakt, en die groep wordt vanzelfsprekend elk jaar kleiner. Dat betekent dat een steeds groter wordende groep geen persoonlijke ervaring of herinnering heeft aan deze periode van on-vrijheid.

Vrijheid, ieder van ons heeft daar een ander beeld bij. Voor de meesten van U die een directe herinnering heeft aan de oorlogsjaren, heeft vrijheid een ander beeld dan voor mij, kind van één van de naoorlogse generaties. Zelf kom ik uit een gezin waarvan de ouders de oorlogsjaren min of meer bewust hebben meegemaakt: mijn moeder was nog erg jong toen de oorlog uitbrak, ze is geboren in 1938. Van mijn moeder weet ik dat zij zich de angst en de harde geluiden uit de oorlog herinnert. Angst die de mensen om haar heen hadden dat er gebombardeerd zou worden en er doden zouden vallen, harde geluiden van vliegtuigen die deze angst opriepen. Mijn moeder leeft niet meer maar ze heeft altijd een afkeer van “harde geluiden” gehad: of dat nou harde muziek was of hard tegen elkaar spreken als je ver van elkaar afstond. Ze luisterde daar dan ook niet naar, dan kwam je eerst maar wat dichterbij als je haar wat wilde vertellen zodat je normaal kon praten...

Mijn vader was 10 jaar ouder toen de oorlog uitbrak, hij is geboren in 1928, en hij had duidelijker en meer beelden bij de periode van de Tweede Wereldoorlog. Eén van zijn oudere zussen had een dienstje bij een familie die naar Den Haag verhuisde in de vroege oorlogsjaren, zij ging mee en heeft tijdens de laatste Oorlogswinter tulpenbollen gegeten. Twee van zijn oudere broers zijn ondergedoken om de

“Arbeitseinsatz” te ontlopen – of dat uit principe was om geen bijdrage te hoeven leveren aan de Duitse oorlogsindustrie of omdat ze eigenlijk niet bij moeder weg wilden en bang waren voor het onbekende, is mij nooit duidelijk geworden.

Mijn vader kon zeer beeldend vertellen over het menselijke aspect van de oorlogstijd: mensen die kilometers over de dijk liepen, met blote voeten in hun klompen, achter hun kruiwagen, in de hoop ergens iets te kunnen verhandelen. En dat er dan “een bom” uit de lucht viel waarbij de kruiwagen geen schrammetje opliep maar de mens vol getroffen werd... Of over de jonge Duitse soldaten die hij tegenkwam en die “wir haben es nicht gewusst” zeiden. Wat hij daar nou van moest denken, wist hij eigenlijk ook niet, want het waren best aardige jongens. Voor mijn beide ouders was wel heel erg duidelijk dat ze niemand de ervaring van een oorlog toewensten: het grootste goed in een mensenleven was om in vrijheid op te kunnen groeien. Vrijheid om te kunnen gaan en staan waar je wilde, vrijheid om te kunnen kiezen wat je wilde worden later. Vrijheid om te kunnen zeggen, denken en doen wat belangrijk voor je is. Vrijheid ook om de verantwoordelijkheid te kunnen nemen om te zorgen voor hen die het minder hebben dan jijzelf. Vrijheid om de vrijheid van anderen te respecteren. Want vrij zijn doe je nooit alleen, altijd samen. Vrijheid spreek je af.

Ria van Neerbos

Creatief platform!

Ditmaal twee prachtige bijdragen van mevrouw Kuit en een levensbreipatroon van mevrouw Ibo. Veel plezier!

Beste Teken-“Sterren”,

Weet U het al? Mandala- tekenen
Is een beetje rekenen!
Alles moet in elkaar passen
Zodat wij het geheel daarna kunnen inkrassen.

Het werk doen wij natuurlijk vol “vuur”;
We zijn zeker bezig een dik uur.
De “helpers” zijn bijzonder goed,
Ze zeggen hoe je het doen moet.

Wij krijgen ook “koffie” op zijn tijd
Daarmee worden we heel erg verblijd!
Tevens krijgen wij dan nog “koek”
Misschien gaat deze “zijn”wel in een boek.

We komen elke woensdagochtend bij elkaar.
Daarna zeg ik tegen U: “Tot ziens dan maar!”

Van: een teken”talentje”.

Greet Kuit

De Kleuren-boog

Aan de regenboog zijn nog meer kleuren toegevoegd en aan de Nederlandse vlag zit een wimpel vast.

- Rood: bij de kleur Rood, is het water in de sloot.
Wit: de kleur is nog witter dan mijn gebit.
Blauw: bij de kleur Blauw denk ik: ik hou van jou”!
Oranje: de kleur Oranje, heeft voor mij veel franje.
Paars: en bij de kleur Paars, denk ik een beetje dwaas.
Groen: met de kleur Groen, daar moet je het maar mee doen.
Roze: de kleur Roze, daarbij slaan we er maar op los.
Bruin: de kleur Bruin, die zuig ik uit mijn duim.
Geel: bij de kleur Geel, denk ik:”ik weet niet veel”!
Grijs: bij de kleur Grijs roep ik:”je bent niet wijs”!
Cyklaam: bij de kleur Cyklaam, denk ik aan mijn meisjes naam
Pimpel-Paars: over de kleur Paars – pimpel zeg ik: het is allemaal zo simpel!
Zwart: de kleur Zwart, die hebben wij in dit rijtje nog niet gehad!

In Kleur “de pen uit van *Greet Kuit*

Breipatroon voor het leven

Ook al lijkt het wel eens een hele toer...

Neem de draad op voor de toekomst:

- 1^e toer: Begin de dag met een blij gemoed, ook al ondervind je tegenspoed
- 2^e toer: Doe kalm aan en neem de tijd om gelukkig te zijn.
- 3^e toer: Wees vriendelijk en steek de handen uit naar een ander.
- 4^e toer: Wees spontaan en spreek goed over iemand die niet aanwezig is.
- 5^e toer: Zoek steeds naar het goede in het leven.
- 6^e toer: Geef eens een knipoog of een schouderklopje.
- 7e toer: Een innerlijke vrede, dat maakt je blij en rijk
- 8e toer: Een glimlach van een seconde is meer waard dan een lamp die een uur brandt.
- 9e toer: Probeer een ander moed in te spreken als die het niet meer ziet zitten.
- 10e toer: Probeer elke dag minstens over één ding blij te zijn, dan is er geen verloren dag.

Steeds vanaf toer 1 herhalen en vergeet niet, dat ook de beste breisters, weleens een steek laten vallen. Geen paniek, vlug oprapen en vrolijk verder breien. Blijf geloven dat de mensen eenmaal samen zullen gaan.

Uit: SamenKerk, maart 2012.
Uitgeknipt door *mevrouw Ibo*,
speciaal voor de *Lettertuin*

Ik geef de pen door aan...

Henny Hogerheijde-Roos

Graag wil ik mij even voorstellen: mijn naam is Henny Hogerheijde-Roos, geboren in Amsterdam op 7 maart 1946. Ik kreeg de pen van Ria van Groenigen en dacht: “Jeetje, wat moet ik nu gaan vertellen”, maar ik geloof dat ik wel wat heb gevonden.

We woonden in de Staatsliedenbuurt in Amsterdam. Daar ben ik op de lagere school geweest en daarna naar de Huishoudschool in de Elisabeth Wolfstraat. Dit is een leuke tijd geweest maar toch wilde ik graag werken. Omdat ik pas 14 jaar was, moest ik toestemming hebben van de schoolraad en ben toen in een leerlingenplan gekomen. Dit hield in: drie dagen werken en twee dagen naar de nonnenschool in Amsterdam Noord. Ik heb toen tien jaar bij C&A gewerkt en toen ik trouwde moest ik daar weg. Dat heb ik nooit begrepen. Het was een leuke tijd, ook al was het werken aan de lopende band. Daarna ben ik modellenstikster geworden (ik was die kragen en zakken in zetten wel zat!).

In 1967 ben ik getrouwd met Johnny en wij zijn nu al 45 jaar samen. We hebben geen kinderen maar wel een hele lieve hond, een Jack Russel, hij heet Ody. Op mijn 57ste raakte ik werkeloos omdat de jassen en andere kleding in het buitenland werden gemaakt, dat was een stuk goedkoper. Dus daarna zat ik als een dood vogeltje thuis op de bank. Toen zag ik een advertentie van de Drie Hoven voor assistentie bij de computers en dacht meteen dát vind

ik leuk. Ik kwam bij Ria terecht. Zij gaf op woensdagmiddag ook les, dat vond ik nog veel leuker en zodoende ben ik daar gaan helpen. Zo leuk dat ik het nu ook nog doe in andere huizen. Het is erg dankbaar werk en ik doe het met liefde. We helpen de mensen onder andere met de mail ophalen van hun kinderen en dat vinden ze geweldig. De oudste die ik les gegeven heb, was 91 jaar en daar heb ik nog steeds bewondering voor.

Nu lieve mensen, ik kom jullie vast wel tegen in de Drie Hoven. Op woensdag morgen zit ik tegenover het buurthuis op de tweede etage.

Ik geef de pen door aan Jo Peeters.

Henny Hogerheijde-Roos

Activiteitenprogramma mei, juni, juli

MEI

Zaterdag 4 mei 14.30 uur

Dodenherdenking
met medewerking van het Euterpe ensemble,
dwarsfluit, cello, piano.
Organisatie: Geestelijk raadswerk

Zondag 5 mei 14.00 uur

Bevrijdingsdagconcert door de Westerharmonie

Dinsdag 14 mei 10.45 uur

Oecumenische kerkdienst
Voorganger : pastor H. Visser

Vrijdag 10 mei 14.00 uur

Bingo
19.30 uur Avondbingo RAFA

Zondag 19 mei 10.30 uur

Koffieconcert licht klassiek georganiseerd in
samenwerking met Stichting Muziek In Huis:
Het Frühling Trio, klarinet, cello, piano.

Vrijdag 24 mei 14.00 uur

Bingo

Dinsdag 28 mei 10.45 uur

Oecumenische kerkdienst
Voorganger: ds. P. Kooiman

JUNI

Zondag 2 juni 14.00 uur

Ouderensongfestival: een jaarlijks festijn met
een variëteit aan artiesten die strijden om een
plek in de halve finale.

Woensdag 5 juni 14.00 uur

Dansdemonstratie door line dance groepen van
Osiragroep onder leiding van Elise Szarzynski.

Zie voor meer specifieke
gegevens ook de maand-
agenda en de posters in
huis. Voor informatie belt u
het team Sociaal-cultureel
werk 020 4497151.

Vrijdag 7 juni 14.00 uur

Bingo

Zondag 11 juni 10.45 uur

Oecumenische kerkdienst.
Voorganger: Pastor H. Visser

Vrijdag 14 juni 19.30 uur

Avondbingo georganiseerd door de RAFA.
Iedereen welkom.

Zondag 16 juni 10.30 uur

Koffieconcert licht klassiek: Duo Clabbers en
Van Helvert, saxofoon en piano

Vrijdag 21 juni 14.00 uur

Bingo

Dinsdag 25 juni 10.45 uur

Oecumenische kerkdienst
Voorganger: Mw. E. Kok, pastoraal werkster

JULI

Activiteiten in het kader van het

Zomerprogramma

Deze worden later bekend gemaakt.

Dinsdag 9 juli 10.45 uur

Oecumenische kerkdienst
Voorganger: Pastor J. Engelen

Vrijdag 11 juli 19.30 uur

Avondbingo georganiseerd door de RAFA

Dinsdag 23 juli 10.45 uur

Oecumenische kerkdienst

Grootse proeverij

In dit nummer vertelt de locatieraad over de proeverij. Hier kunt u de foto's van deze bijzondere dag bewonderen. Zoals u ziet, werd er kritisch en zorgvuldig geproefd door de deelnemers. Het is ook een hele verantwoordelijkheid: uiteindelijk moet er een nieuwe leverancier gevonden worden voor de maaltijden.

Beauty-verwendag

Op 15 maart werd in De Drie Hoven een beauty-verwendag georganiseerd. Dit gebeurde in het kader van Nederland doet, de grootste vrijwilligersactie in Nederland. De dames kregen een hand- of voetmassage, een masker of werden opgemaakt. Voor de heren kwam een echte barbier! Ook de innerlijke mens werd verrast met lekkere hapjes en drankjes.

